

Grunder för fristående examen

**YRKESEXAMEN FÖR
ODLINGSTRÄDGÅRDSMÄSTARE
2007**

Grunder för fristående examen

**YRKESEXAMEN FÖR
ODLINGSTRÄDGÅRDSMÄSTARE
2007**

© Utbildningsstyrelsen 2007

Edita Prima Oy

Helsingfors 2007

ISBN 978-952-13-3391-0 (häft.)

ISBN 978-952-13-3392-7 (pdf)

DNR 11/011/2007

FÖRESKRIFT Iakttas som förpliktande

DATUM 1.6.2007

Giltighetstid
fr.o.m. 1.8.2007 tillsvidare

De stadganden på vilka befogenheten att
utfärda föreskriften bygger

L 631/1998 13 § 2 mom

Upphäver Föreskrift Nr 34/011/1997, 2.7.1997
Ändrar Föreskrift Nr

GRUNDERNA FÖR YRKESEXAMEN FÖR ODLINGSTRÄDGÅRDSMÄSTARE

Utbildningsstyrelsen har fastställt grunderna för yrkesexamen för odlingsträdgårdsmästare. Examensgrunderna skall iakttas fr.o.m. 1.8.2007 tillsvidare.

Utbildningsanordnare som ordnar utbildning som förbereder för examen eller för del därav skall göra upp och godkänna en läroplan för utbildningen med beaktande av vad som bestämts i dessa grunder. Som en del av den förberedande utbildningen skall ordnas prov som utvisar yrkesskickligheten.

Examenskommissionen, examensarrangören och utbildningsanordnaren kan inte lämna grunderna för examen obeaktade eller avvika från dem.

Generaldirektör

Kirsi Lindroos

Undervisningsråd

Juhani Lapiolahti

INNEHÅLL

Kapitel 1

Syftet med fristående examina och målen för dem.....	7
1 § Fristående examina	7
2 § Förberedande utbildning för fristående examina	7
3 § De allmänna grunderna för sättet att påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna.....	8

Kapitel 2

Uppbyggnaden av yrkesexamen för odlingsträdgårdsmästare.....	8
1 § Examensdelarna	8

Kapitel 3

Kraven på yrkesskicklighet i yrkesexamen för odlingsträdgårdsmästare och grunderna för bedömningen	9
1 § Skörd och produkthantering	9
Kraven på yrkesskicklighet.....	9
Mål och kriterier för bedömningen	9
2 § Frilandsodling	11
Kraven på yrkesskicklighet.....	11
Mål och kriterier för bedömningen	11
3 § Växthusproduktion	13
Kraven på yrkesskicklighet.....	13
Mål och kriterier för bedömningen	13
4 § Ekologisk produktion	15
Kraven på yrkesskicklighet.....	15
Mål och kriterier för bedömningen	15
5 § Produktutveckling och marknadsföring.....	17
Kraven på yrkesskicklighet.....	17
Mål och kriterier för bedömningen	17
6 § Företagsverksamhet.....	19
Kraven på yrkesskicklighet.....	19
Mål och kriterier för bedömningen	19
7 § Företagsamhet	21
Kraven på yrkesskicklighet.....	21
Mål och kriterier för bedömningen	21

Kapitel 1

SYFTET MED FRISTÅENDE EXAMINA OCH MÅLEN FÖR DEM

1 § Fristående examina

De fristående examina är inte beroende av det sätt på vilket man förvärvat sig sin yrkesskicklighet. Det kunnande som examinanderna har skaffat sig genom utbildning, i arbetslivet eller genom sina intressen behandlas som en helhet, så att detta kunnande kan användas när den erfordrade yrkesskickligheten skall påvisas vid de fristående yrkesproven.

De fristående examina är modulära till sin struktur. De utgörs av uppgiftshelheter, som baseras på arbetslivet och dess utvecklingsbehov och som präglas av det som förenar verksamheten med den teoretiska grunden, av mångsidig yrkesskicklighet och av att arbetsprocessen integreras med resultaten av den. Varje del av en examen utgör ett delområde av yrkeskompetensen, som kan lyftas ut ur den naturliga arbetsprocessen och bilda en självständig helhet som kan bedömas. De fristående yrkesproven arrangeras och avläggs flexibelt för en examensdel i sänder. Examinandernas mål kan också vara att endast avlägga en eller flera delar av en examen, inte hela examen.

Grunden för beskrivningen av kraven på yrkesskicklighet är den kvalifikationsbestämning som anses vara lämpligast för yrkesområdet. Beskrivningen koncentreras på kraven för branschens centrala funktioner, behärskning av verksamhetsprocessen och omfattande yrkespraxis. I kraven ingår också de för arbetslivet nödvändiga språkkunskaperna och sociala färdigheterna.

2 § Förberedande utbildning för fristående examina

Systemet med fristående examina ställer inte examinanderna inför förhandsvillkor i fråga om utbildning. Emellertid avläggs dessa examina i allmänhet i samband med något slag av förberedande utbildning.

Den som anordnar förberedande utbildning skall fastställa läroplanen för utbildningen enligt examensgrunderna. Utbildningen och de fristående yrkesprov som ingår i den skall läggas upp enligt examensdelarna. Det åligger utbildningsanordnaren att arrangera de fristående yrkesproven som en del av den förberedande utbildningen. Till de studerandes skyldigheter hör att delta i dessa prov i samband med studierna.

De gemensamma studier, som ingår i en grundexamen som avläggs som grundläggande yrkesutbildning, är inte obligatoriska i en utbildning som förbereder för en grundexamen som avläggs som en fristående examen. Målen för dessa studier beaktas dock i tillämpliga delar i läroplanen och i undervisningsarrangemangen.

3 § De allmänna grunderna för sättet att påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna

---

Bedömningen av de fristående yrkesproven förutsätter metodisk insamling av material, beslutsfattande och dokumentering angående examinandernas yrkesmässiga och arbetsrelaterade färdigheter, som jämförs med de i examensgrunderna fastställda kraven på yrkesskicklighet och med bedömningskriterierna. Tyngdpunkten vid bedömningen ligger på det praktiska arbetet och arbetsmetoderna. Färdigheterna eller kunnandet bedöms i allmänhet direkt enligt motsvarande arbete.

Miljön för de fristående yrkesproven skall vara verklig eller så realistisk som möjligt. Vid bedömningen tillämpas mångsidigt olika kvalitativa bedömningsmetoder såsom iakttagelser, intervjuer, frågor och portföljer samt självvärdering och gruppbedömning. De fristående yrkesproven läggs upp enligt examensdelarna så att man vid proven kan bedöma om examinanden uppfyller de centrala kraven på behärskandet av yrket.

Målen för bedömningen anger de kompetensområden som ägnas speciell uppmärksamhet vid bedömningen. Målen hänför sig till de centrala färdigheterna och man ser till att examinanden behärskar den teori som ligger till grund för arbetet samt att han eller hon behärskar arbetsmetoder, arbetsutrustning, material och arbetsprocesser. Såväl målen för bedömningen som bedömningskriterierna härleds ur kraven på yrkesskicklighet för motsvarande examensdel. Kriterierna för bedömningen baserar sig på målen för bedömningen och de anger och preciserar prestationer på olika nivåer. Bedömningskriterierna utgör trösklar med vilkas hjälp det är möjligt att differentiera kompetensnivån.

Kapitel 2

UPPBYGGNADEN AV YRKESEXAMEN FÖR ODLINGSTRÄDGÅRDSMÄSTARE

1 § Examensdelarna

Yrkesexamen för odlingsträdgårdsmästare innehåller en (1) obligatorisk och sex (6) valfria examensdelar. Dessa är:

Obligatorisk del:

Skörd och produkthantering (1 §)

Valfria delar: Frilandsodling (2 §)

Växthusproduktion (3 §)

Ekologisk produktion (4 §)

Produktutveckling och marknadsföring (5 §)

Företagsverksamhet (6 §)

Företagsamhet (7 §).

För att få examen krävs att en obligatorisk och tre valfria examensdelar avläggs med godkänt vitsord. Om examinanden väljer företagsverksamhet får examen innehålla bara ett av alternativen Företagsverksamhet och Företagsamhet.

Yrkesexamen för odlingsträdgårdsmästare
Obligatorisk examensdel
Skörd och produkthantering
Valfria examensdelar
Frilandsodling
Växthusproduktion
Ekologisk produktion
Produktutveckling och marknadsföring
Företagsverksamhet
Företagsamhet

Figur 1. Delarna i yrkesexamen för odlingsträdgårdsmästare.

Kapitel 3

YRKESKICKLIGHET SOM KRÄVS I YRKESEXAMEN FÖR ODLINGS-TRÄDGÅRDSMÄSTARE OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN

För varje examensdel presenteras först kraven på yrkesskicklighet, därefter med kursiv stil ett eller flera mål för bedömningen som härleds från kraven och slutligen de kriterier enligt vilka kraven på yrkesskicklighet uppfylls.

1 § Skörd och produkthantering

Examinanden har en klar helhetsbild av skördarbetet inom sitt inriktningsområde och behärskar arbetet.

Skördarbete

Examinanden

- behärskar skördeprocessen inom sitt inriktningsområde och kan handla så att de valda skördemetoderna garanterar en hög kvalitet på produkterna
- kan fastställa skördemognaden och färskheten hos produkterna inom sitt inriktningsområde
- iakttar god odlingshygien och beaktar ergonomiska aspekter i sitt arbete
- behärskar användningen av de maskiner, arbetsredskap och den utrustning som används vid skörden och vid beredande av produkterna för försäljning samt behärskar enkla justeringar av redskapen och maskinerna
- identifierar avvikelser i maskinernas och apparaternas funktioner

- kan utföra dagligt underhåll och enkla reparationer på maskiner och apparater
- kan arbeta ekonomiskt, snabbt och sakkunnigt
- kan handleda de övriga medlemmarna i arbetsgemenskapen och studerande i inläring i arbetet att använda maskiner, apparater och arbetsredskap på ett säkert sätt vid behov också på ett annat språk än modersmålet
- identifierar arbetarskyddsriskerna och beaktar dem samt arbetarskyddsbestämmelserna i sin verksamhet.

Examinanden kan garantera att kvaliteten bibehålls under produktens hela livscykel.

Att garantera kvaliteten

Examinanden

- kan handla så att den höga kvaliteten på odlingsväxter och trädgårdsprodukter bibehålls med hjälp av de valda metoderna
- kan uppskatta kvaliteten på produkterna inom det egna inriktningsområdet utgående från deras utseende
- känner till villkoren för olika kvalitetsbeteckningar av olika kvalitetsbeteckningar och kan använda sig av dem
- känner till de rätta lagringsförhållandena och kan handla enligt dem
- är förtrogen med produkternas rätta användning och kan hantera dem varsamt
- kan handla enligt gängse bruk inom logistiken så att produkten distribueras snabbt från odlaren till konsumenten.

Kännedom om egenkontroll och tillämpning av den

Examinanden

- vet hur goda produktionsmetoder och registren över vegetabiliernas kvalitetsövervakning fungerar
- är medveten om kvalitetsreglerna för trädgårdsproduktion
- kan handla enligt lagen om kvalitetskontroll, till exempel livsmedelslagen och förordningen om kraven på primärproduktion.

Examinanden är förtrogen med lagertekniska lösningar och kan lagra produkter.

Kännedom om lagertekniska lösningar och tillämpning av dem

Examinanden

- känner till kraven på lagring av produkterna inom det egna inriktningsområdet, till exempel temperaturens och fuktens betydelse
- är förtrogen med olika lagerlösningar och förstår deras funktionsprinciper samt kan bedöma hur olika lösningar fungerar i olika situationer, till exempel kylagring
- kan planera och åstadkomma en lagerkedja av produkterna och behärskar lagringen inom det egna inriktningsområdet
- kan justera lagermaskinerna så att produkternas kvalitet och hållbarhet uppfyller kraven.

Examinanden behärskar produktsortering och förpackningspraxis.

Produktsortering och förpackningspraxis

Examinanden

- behärskar produktsortering inom sitt inriktningsområde
- känner till olika sätt att förpacka produkter och kan planera och förpacka produkterna inom sitt inriktningsområde på det sätt som krävs vid produktsortering
- kan göra materialanskaffningar enligt principerna för hållbar utveckling
- är insatt i den lagstiftning som styr produktsortering och förpackningsverksamhet, till exempel förpackningsmärkning.

2 § Frilandsodling

Examinanden har en klar helhetsbild av frilandsträdgårdsväxter och produkturvalet.

Kännedom om trädgårdsväxter och produkturvalet

Examinanden

- är insatt i urvalet av inhemska frilandsträdgårdsväxter inom det egna inriktningsområdet
- behärskar de vetenskapliga släkt- och artnamnen på frilandsträdgårdsväxterna inom sitt inriktningsområde
- identifierar frilandsträdgårdsväxterna inom sitt inriktningsområde i deras olika utvecklingskeden.

Examinanden är i huvuddrag förtrogen med de tekniska och ekonomiska produktionsförutsättningarna för frilandsodling och med de faktorer som begränsar dem.

Kännedom om odlingsförutsättningar och odlingsmetoder

Examinanden

- känner till olika odlingsmetoder och kan välja lämpliga metoder för frilandsodling utgående från utgångsläget samt motivera sina val
- beaktar särdragen i jordmånens struktur och känner till egenskaperna hos olika jordarter samt hur de påverkar odlingsväxterna
- känner till produktionsmetoderna för frilandsodling och de myndighetsföreskrifter som styr produktionen
- beaktar de regionala särdragen för frilandsodling
- är insatt i de direktiv, lagar och kompletterande villkor inom EU som styr frilandsodling.

Examinanden kan utföra odlingsarbete snabbt och sakkunnigt.

Odlingsarbete

Examinanden

- kan planera odlingen och odla varje växtart och växtsort vid rätt tidpunkt
- kan bearbeta och gödsla jorden rätt och vid rätt tidpunkt
- kan för varje växtart välja och utföra de tilläggsarbeten och växtregleringsåtgärder som behövs
- kan arbeta ekonomiskt och snabbt
- kan handla så att de valda produktionsmetoderna garanterar en hög kvalitet på odlingsväxterna och trädgårdsprodukterna
- beaktar de ergonomiska aspekterna i sitt arbete.

Examinanden kan använda och underhålla de maskiner och apparater som behövs vid odling.

Användning och underhåll av maskiner och apparater

Examinanden

- behärskar användningen av odlingsmaskiner och -apparater samt arbetsredskap
- kan justera dem så att arbetsresultatet blir det önskade
- identifierar avvikelser i maskinernas och apparaternas funktioner
- kan utföra dagligt underhåll och enkla reparationer på maskiner och apparater
- kan handleda andra medlemmar i arbetsgemenskapen och studerande i inläring i arbetet att använda maskiner, apparater och arbetsredskap på ett säkert sätt vid behov också på ett annat språk än modersmålet
- har avlagt certifikat för heta arbeten och har ett giltigt intyg på det.

Examinanden arbetar med beaktande av arbetarskyddet.

Beaktande av arbetarskyddet

Examinanden

- identifierar arbetarskyddsriskerna och beaktar dem samt arbetarskyddsbestämmelserna i sin verksamhet
- har avlagt kurs 1 i första hjälpen och har ett giltigt intyg på det.

Examinanden visar att hon/han är medveten om den påfrestning som miljön utsätts för och kan i sin planering och i sitt arbete undvika att belasta miljön.

Hänsyn till miljön

Examinanden

- kan gödsla och skydda växterna enligt myndigheternas föreskrifter
- kan utföra en jordanalys och en spaddiagnos samt fastställa jordens kvalitet med hjälp av de här metoderna
- kan tolka bördighetsanalyser och gödslingsanvisningar samt planera och genomföra frilandsodling enligt dem
- kan göra materialanskaffningar enligt principerna för hållbar utveckling.

Examinanden kan utföra växtskyddsarbeten på rätt och ändamålsenligt sätt med beaktande av alla förordningar och bestämmelser.

Växtskyddsarbete

Examinanden

- känner till de vanligaste skadeinsekterna inom inriktningsområdet frilandsodling
- känner till de vanligaste ogräsväxterna inom inriktningsområdet frilandsodling
- kan genomföra preventiv bekämpning av skadeinsekter med hjälp av olika odlingstekniska metoder, till exempel växtföljd
- kan genomföra akut bekämpning
- har avlagt den specialexamen som avses i lagen om bekämpningsmedel och har ett giltigt intyg på det.

3 § Växthusproduktion

Examinanden har en klar helhetsbild av växthusproduktion och produkturvalet.

Kännedom om trädgårdsväxter och produkturvalet

Examinanden

- är insatt i urvalet av inhemska växthusväxter inom det egna inriktningsområdet
- behärskar de vetenskapliga släkt- och artnamnen på växthusväxterna inom sitt inriktningsområde
- identifierar växthusväxterna inom sitt inriktningsområde i deras olika utvecklingskedan.

Examinanden är i huvuddrag förtrogen med de tekniska och ekonomiska produktionsförutsättningarna för växthusproduktion och med de faktorer som begränsar dem.

Kännedom om odlingsförutsättningarna och odlingsmetoderna

Examinanden

- känner till olika odlingsmetoder och kan välja lämpliga metoder för växthusodling på basis av utgångsläget samt motivera sina val
- beaktar särdragen i växtunderlagets struktur och känner till egenskaperna hos olika växtunderlag samt hur de påverkar odlingsväxterna
- känner till produktionsmetoderna för växthusodling och de myndighetsföreskrifter som styr produktionen
- känner till gängse växthusmodeller och olika täckmaterial samt olika konstruktioner och material för underhållslokaler och kan uppskatta hur olika typer av underhållslokaler fungerar
- beaktar de regionala särdragen för växthusodling
- är insatt i de direktiv, lagar och kompletterande villkor inom EU som styr växthusodling.

Examinanden kan snabbt och sakkunnigt utföra odlingsarbetet inom växthusproduktion.

Odlingsarbetet

Examinanden

- kan planera odlingen och odla varje växtart och växtsort vid rätt tidpunkt
- kan utföra tillägsarbeten och vidta växtregleringsåtgärder
- kan gödsla jorden rätt och vid rätt tidpunkt
- kan arbeta ekonomiskt och snabbt
- kan anpassa växthusodlingen till säsongväxlingarna
- kan handla så att de valda produktionsmetoderna garanterar en hög kvalitet på växthusprodukterna
- iakttar god odlingshygien
- beaktar de ergonomiska aspekterna i sitt arbete.

Examinanden kan använda och underhålla de maskiner och apparater samt tekniska övervaknings- och justeringssystem som används vid odling.

Färdigheter att använda och underhålla växtbusteknologi

Examinanden

- behärskar användningen av olika odlingsmaskiner och arbetsredskap
- kan justera maskinerna och apparaterna så att arbetsresultatet blir det önskade
- identifierar avvikelser i maskinernas och apparaternas funktioner
- kan använda de tekniska övervaknings- och regleringssystemen i ett växthus så att de reglerbara tillväxtfaktorerna för växthusväxterna och deras utveckling fyller kraven
- kan jämföra olika energialternativ med avseende på hur ekonomiska de är
- kan utföra dagligt underhåll och enkla reparationer på maskiner och apparater
- kan se till att övervaknings- och regleringssystemen är funktionsdugliga
- kan handleda andra medlemmar i arbetsgemenskapen och studerande i inläring i arbetet att använda maskiner, apparater och arbetsredskap samt övervaknings- och regleringssystem på ett säkert sätt vid behov också på ett annat språk än modersmålet
- har avlagt certifikatet för heta arbeten och har ett giltigt intyg på det.

Examinanden beaktar arbetarskyddet i sitt arbete.

Beaktande av arbetarskyddet

Examinanden

- identifierar arbetarskyddsriskerna och beaktar dem samt arbetarskyddsbestämmelserna i sin verksamhet
- har avlagt kurs 1 i första hjälpen och har ett giltigt intyg på det.

Examinanden visar att hon/han är medveten om den påfrestning som miljön utsätts för och kan i sin planering och i sitt arbete undvika att belasta miljön.

Hänsyn till miljön

Examinanden

- kan gödsla och skydda växterna enligt myndigheternas föreskrifter
- kan planera och genomföra provtagning på växtunderlaget, tolka analysresultat och gödslingsanvisningar samt planera och genomföra växthusodling utgående från dem
- kan göra materialanskaffningar enligt principerna för hållbar utveckling.

Examinanden kan utföra växtskyddsarbeten på rätt och ändamålsenligt sätt med beaktande av alla förordningar och bestämmelser.

Växtskyddsarbete

Examinanden

- känner till de vanligaste skadeinsekterna inom inriktningsområdet växthusproduktion
- kan genomföra preventiv bekämpning av skadeinsekter till exempel med hjälp av olika odlingstekniska metoder eller karantän
- känner till de nyttoorganismer som används vid biologisk bekämpning inom växthusproduktion
- kan genomföra biologisk bekämpning och ge akt på dess inverkan och effekt
- kan genomföra akut bekämpning
- har avlagt den specialexamen som avses i lagen om bekämpningsmedel och har ett giltigt intyg på det.

4 § Ekologisk produktion

Examinanden har en klar helhetsbild av de trädgårdsväxter som ingår i ekologisk produktion och av produkturvalet.

Kännedom om trädgårdsväxter och produkturvalet

Examinanden

- är insatt i urvalet av inhemska trädgårdsväxter inom det egna inriktningsområdet
- behärskar de vetenskapliga släkt- och artnamnen på trädgårdsväxterna inom sitt inriktningsområde
- identifierar trädgårdsväxterna inom sitt inriktningsområde i deras olika utvecklingskedan.

Examinanden är i huvuddrag förtrogen med de tekniska och ekonomiska produktionsförutsättningarna för ekologisk produktion och med de faktorer som begränsar dem.

Kännedom om odlingsförutsättningarna och odlingsmetoderna

Examinanden

- känner till principerna för ekologisk produktion och kan motivera dess fördelar och krav jämfört med traditionell produktion
- är insatt i de direktiv, lagar och kompletterande villkor inom EU som styr ekologisk produktion
- känner till produktionsmetoderna för ekologisk produktion och de myndighetsföreskrifter som styr produktionen
- kan välja det tilläggsmaterial som lämpar sig för ekologisk produktion
- kan välja lämpliga och ekonomiskt förnuftiga ekologiska gödslingsmetoder till hemmanet
- beaktar särdragen i jordmånens struktur och vet hur egenskaperna hos olika jordarter samt hur mullhalten påverkar valet av växter och valet av gödslingsmetod.

Examinanden kan utföra ekologisk odling snabbt och sakkunnigt.

Odlingsarbetet

Examinanden

- kan planera och genomföra en växtföljd samt bearbeta och gödsla jorden enligt principerna för ekologisk produktion
- kan planera odlingen och odla varje växtart och växtsort vid rätt tidpunkt
- kan utföra en jordanalys och en spaddiagnos eller analys av växtunderlaget vid växthusproduktion samt fastställa jordens eller växtunderlagets kvalitet med hjälp av de här metoderna
- kan planera gödslingen vid ekologisk odling och gödsla utgående från jordanalysen eller analysen av växtunderlaget
- kan utföra gröngödsling för att bevara jordens struktur och bördighet
- kan arbeta ekonomiskt och snabbt
- kan identifiera kvalitetsbrister och vidta riktiga åtgärder för att rätta till dem
- beaktar ergonomiska aspekter i sitt arbete.

Examinanden kan använda och underhålla de maskiner och apparater som används vid odling.

Användning och underhåll av maskiner och apparater

Examinanden

- behärskar användningen av odlingsmaskiner och arbetsredskap
- kan uppskatta behovet av specialmaskiner inom sitt inriktningsområde
- kan justera maskinerna och apparaterna så att arbetsresultatet blir det önskade
- identifierar avvikelser i maskinernas och apparaternas funktioner
- kan utföra dagligt underhåll och enkla reparationer på maskiner och apparater
- kan handleda andra medlemmar i arbetsgemenskapen och studerande i inläring i arbetet att använda maskiner, apparater och arbetsredskap på ett säkert sätt vid behov också på ett annat språk än modersmålet
- har avlagt kortet för heta arbeten och har ett giltigt intyg på det.

Examinanden beaktar arbetarskyddet i sitt arbete.

Beaktande av arbetarskyddet

Examinanden

- identifierar arbetarskyddsriskerna och beaktar dem samt arbetarskyddsbestämmelserna i sin verksamhet
- har avlagt kurs 1 i första hjälpen och har ett giltigt intyg på det.

Examinanden visar att hon/han är medveten om den påfrestning som miljön utsätts för och kan i sin planering och i sitt arbete undvika att belasta miljön.

Hänsyn till miljön

Examinanden

- kan göra materialanskaffningar enligt principerna för hållbar utveckling
- beaktar betydelsen av växttäckning för odlingen.

Examinanden kan utföra växtskyddsarbeten på rätt och ändamålsenligt sätt med beaktande av alla förordningar och bestämmelser.

Växtskyddsarbete

Examinanden

- kan tillämpa principerna för ekologisk produktion vid växtskyddsarbete
- känner till de vanligaste skadeinsekterna och ogräsväxterna inom sitt inriktningsområde
- kan utföra preventiv och akut bekämpning av skadeinsekter med hjälp av olika odlingstekniska metoder, till exempel växtföljd
- känner till de nyttoorganismer som används vid biologisk bekämpning och kan använda dem inom växtskyddsarbete
- kan tillämpa preventiva och akuta ekologiska bekämpningsmetoder inom sitt inriktningsområde.

5 § Produktutveckling och marknadsföring

Examinanden kan skapa mervärde hos produkterna genom produktutveckling och –förädling.

Kännedom om principerna för vidareförädling

Examinanden

- är förtrogen med principerna för kundinriktad produktutveckling och kan handla enligt dem
- känner till olika förädlingsmetoder och kan tillämpa dem vid produktutveckling
- har avlagt ett hygienpass och har ett giltigt intyg på det
- är insatt i livsmedelslagstiftningen i anslutning till vidareförädling samt i myndighetsföreskrifterna och kan handla enligt dem
- samlar in kundrespons och beaktar den i produktutvecklingen.

Examinanden kan planera och genomföra marknadsföringen i ett företag.

Planering och genomförande av marknadsföring

Examinanden

- känner till marknadsföringens principer och begrepp och kan ge akt på förändringarna i marknadsföringen
- kan utarbeta en realistisk marknadsföringsplan som kan synliggöra ett litet företag
- förstår betydelsen av inriktning vid marknadsföring av produkter och tjänster och kan rikta in sin marknadsföring utgående från affärsidén och en segmenterad kundkrets
- kan använda lämpliga lokala, regionala och riksomfattande marknadsföringskanaler
- kan samarbeta med olika marknadsföringssektorer, till exempel organisationer inom branschen, försäljnings- och marknadsföringsorganisationer och läroanstalter
- kan iaktta hur marknadsföringen bedrivs och analysera resultaten samt vidta korrigerande åtgärder på basis av erfarenheterna
- kan handla enligt den lagstiftning som styr marknadsföringen.

Examinanden kan prissätta serviceprodukterna på ett företagsekonomiskt lönsamt sätt.

Prissättning

Examinanden

- känner till principerna för kostnadsberäkning och kan tillämpa dem vid prissättningen av produkter och tjänster
- kan prissätta serviceprodukter och produkthelheter på ett lönsamt och marknadsinriktat sätt
- vet hur mervärdesskatten beräknas och beaktar den vid prissättningen
- kan skriva en offert och utforma de dokument som behövs inom branschen, till exempel en beställningslista, faktura och fraktsedel.

Examinanden kan ansluta sig till ett nätverk och använda dator i sitt arbete samt söka den information som behövs.

Nätverksanslutnings- och samarbetsförmåga

Examinanden

- känner till fördelarna med samarbete, kan söka samarbete och samarbeta samt utveckla det med de instanser som behövs, till exempel vid materialanskaffning, sam användning av maskiner och logistik.

Kunskap i datoranvändning och informationsökning

Examinanden

- kan använda e-post, Internet och olika tillämpningsprogram inom datateknik för informationsökning och för planering och genomförande av företagets funktioner och serviceprodukter samt vid marknadsföring och vid upprätthållandet av kontakten med olika instanser
- har avlagt @-kortet för medborgare och har ett giltigt intyg på det eller motsvarande kunskaper och färdigheter.

6 § Företagsverksamhet

Examinanden känner förutsättningarna för företagsverksamhet inom den bransch där företaget verkar.

Kännedom om förutsättningarna för företagsverksamhet samt om företagsformerna

Examinanden

- känner till produktionsformerna inom branschen och kan bedöma deras möjligheter att utvecklas och känner till förutsättningarna för att ha framgång som företagare inom branschen
- vet vilka centrala personliga egenskaper och vilken beredskap som krävs för företagsamhet och kan i detta avseende identifiera de egenskaper hos sig själv som bör utvecklas
- känner till företagsformerna samt det ansvar och de risker som anknyter till dem.

Examinanden känner till begreppet affärsidé och kan använda det som utgångspunkt vid planering och utveckling av företagsverksamhet.

Kännedom om och användning av begreppet affärsidé

Examinanden

- kan utveckla affärsidén för ett företag på så sätt att han beaktar faktorer som efterfrågan och konkurrens på marknaden samt olika faktorer som är väsentliga för att den egna idén skall kunna profilera sig
- kan bedöma möjligheterna för en utvecklad affärsidé att ha framgång på marknaden.

Examinanden kan göra upp en verksamhetsplan och en budget samt känner till de faktorer som påverkar företagsverksamhetens lönsamhet och ekonomi.

Uppgörande av en verksamhetsplan och budget

Examinanden

- kan göra upp en verksamhetsplan för ett företag för verksamhetens centrala områden
- kan göra upp en budget där företagets situation och målsättning beaktas
- känner huvudprinciperna för bokföring och redovisning.

Kännedom om lönsamhetsprinciper

Examinanden

- förstår vad lönsam verksamhet innebär
- kan utarbeta lönsamhetsberäkningar som beskriver företagets verksamhet och bedöma företagsverksamhetens lönsamhet med hjälp av dem och nyckeltal
- kan tolka bokslut
- förstår hur företagets lönsamhet kan förbättras
- kan utarbeta en grov resultatprognos för ett företag.

Examinanden känner huvuddragen i företagsbeskattning

Kännedom om företagsbeskattning

Examinanden

- känner huvudprinciperna för företagsbeskattning
- kan ta ställning till innehållet i en skattedeclaration
- kan handla på föreskrivet sätt vid mervärdesbeskattningen av produkter och tjänster.

Examinanden kan sköta inköp och försäljning samt fakturering.

Inköp och försäljning

Examinanden

- känner principerna för inköp och fakturering
- känner till de huvudsakliga skillnaderna i författningarna beträffande inköp och försäljning vid in- och utrikeshandel

Fakturering

- kan vidta författnings- och avtalsenliga åtgärder, såsom mervärdesskatte- och andra specifikationer för faktureringen
- behärskar användning av betalmedel och beaktar de säkerhets- och riskfaktorer som anknyter till dem.

Examinanden känner till de möjligheter ett företag har att sköta sin finansiering och söka understöd och känner till olika försäkringar och alternativ till företagarpension.

Kännedom om finansierings- och stödmöjligheter

Examinanden

- känner till olika finansieringsmöjligheter
- känner till villkoren för olika understöd
- vet vilka understöd ett företag är berättigat till och kan handla på föreskrivet sätt i ett ansökningsförfarande.

Kännedom om olika försäkrings- och pensionsalternativ

Examinanden

- känner till olika försäkringsmöjligheter och kan uppskatta ett lämpligt försäkringsbehov
- känner till olika pensionssystem och kan välja ett lämpligt åt sig själv.

Examinanden känner till de författningar och bestämmelser som rör arbetsgivare samt grunderna för arbetsvillkor och anställning.

Att vara arbetsgivare

Examinanden

- är förtrogen med arbetsvillkoren och anställningspraxis inom branschen, med arbetsgivarens och arbetstagarens skyldigheter och rättigheter samt med frågor som gäller socialskyddet och arbetarskyddet så att han som arbetsgivare kan tolka och iakttä författningar, bestämmelser och avtal i dessa frågor.

Examinanden kan leda och utveckla ett företag.

Att leda och utveckla ett företag

Examinanden

- behärskar de dagliga och säsongbetonade arbetena i ett företag samt kan planera dem och leda verksamheten enligt etiskt hållbara principer
- kan inom företagsledningen kombinera branschkunskap, företagsamhet och personalförvaltning, principerna för hållbar utveckling samt företagets karaktär till en funktionell helhet
- känner till syftet med kvalitetssystemet så att han kan använda det som hjälpmedel vid kvalitetskontroll och i utvecklingen av företaget
- kan sköta om sin arbetshälsa och sitt välbefinnande.

7 § Företagsamhet

Examinanden är medveten om de färdigheter som hör ihop med företagsamhet och kan bedöma sina egna företagaregenskaper och värderingar

Bedömning av de egna företagarfärdigheterna

Examinanden

- vet vilka personliga färdigheter som stödjer en framgångsrik företagsverksamhet
- kan utgående från dessa uppgifter och på basis av sina egna värderingar bedöma sig själv och om han i förlitan på sina värderingar kan fatta beslut och avgöranden om att verka som företagare

Examinanden känner sin bransch och kan analysera de möjligheter den erbjuder för en företagare

Bedömning av möjligheterna till företagsverksamhet inom branschen

Examinanden

- kan värdesätta sin egen yrkeskunskap
- känner sitt yrkesområde så väl att han på basis av dess framtids- och marknadsutsikter kan motivera möjligheterna att inleda egen företagsverksamhet

Examinanden känner begreppet affärsidé och dess användning som utgångspunkt för företagsverksamheten

Kännedom om begreppet affärsidé

Examinanden

- vet vad som avses med affärsidé
- vet vad affärsidén betyder för planering och utveckling av företagsverksamheten
- har färdigheter att medverka i utvecklingen av sin egen affärsidé tillsammans med experter
- tar vid utvecklandet av affärsidén hänsyn till bl.a. efterfråge- och konkurrensfaktorer, kundunderlag och tillräcklig specialisering av den egna idén

Examinanden känner till olika åtgärder och risker vid startandet av företag

Kännedom om inledningsåtgärder och risker

Examinanden

- är insatt i vilka alternativ det finns för den som vill starta ett företag ex. när det gäller företagsform, etableringsåtgärder, ansvar och risker
- kan diskutera med experter om alternativ som hänför sig till den egna företagsverksamheten

Examinanden är i huvuddrag insatt i de ekonomiska, produktionsmässiga och psykiska resurser som hänför sig till företagsverksamheten och kan bedöma sina egna möjligheter att starta företaget

Kännedom om de viktigaste företagsekonomiska principerna

Examinanden

- har färdigheter att under experters ledning medverka vid uppgörandet av en verksamhetsplan för de viktigaste områdena i företaget
- förstår vad lönande affärsverksamhet innebär och hur man kan påverka den
- kan i huvuddrag tolka ett bokslut när det gäller kapital, förmögenhet, likviditet och resultat
- förstår principerna för kostnadsberäkning och vet i huvudsak vilka marknadsfaktorer bör beaktas då produkter och tjänster prissätts på ett förnuftigt sätt
- kan göra upp en preliminär budget med hjälp av experter

Bedömning av de egna möjligheterna att starta ett företag

Examinanden

- kan tillsammans med experter diskutera startandet av ett eget företag så att utgångspunkten är examinandens eget företag
- känner de centrala aktörerna, myndigheterna och experterna inom branschen

Examinanden känner den viktigaste lagstiftningen som hänför sig till företagsverksamhet och kan skaffa sig mera information

Kännedom om den centrala lagstiftningen och informationssökning

Examinanden

- är i huvuddrag insatt i de centrala författningar som gäller företagsverksamhet
- vet varifrån man kan få experthjälp och mera information om beskattning och om andra områden inom företagsverksamhet

8 § Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Utgångspunkten för de examensprestationer som avläggs för att påvisa yrkesskickligheten är att reda ut hur väl examinanden har kombinerat de praktiska färdigheterna med teorin och begreppen bakom dessa samt i förhållandet till kraven för de olika examensdelarna. Detta bedöms i huvudsak genom funktionella uppgifter som vid behov kan kompletteras muntligt, skriftligt eller på något annat sätt.

De huvudsakliga metoderna vid bedömningen av färdigheterna skall vara arbetsprov, färdighetstester, iakttagelser av arbetets utförande eller simulering av arbetsverksamhet samt projektarbeten av varierande längd. När man väljer att använda en enskild bedömningsmetod skall man beakta bl.a. hur lämplig den är för bedömning av examenskraven, hur den motsvarar naturlig praxis inom arbetslivet, hur väl man med dess hjälp kan särskilja kompetent kunnande från inkompetent, hur lätt den är att använda i olika verksamhetsmiljöer och hur klar och tydlig den är för bedömare och bedömda. För att klarlägga nivån på de kunskaper och insikter, som ligger till grund för den erfordrade yrkesskickligheten, kan man som stöd för det praktiska yrkesprovet använda enkäter och intervjuer, självvärdering och bedömning i grupp, skriftliga alster, diskussioner med sakkunniga personer eller andra metoder genom vilka man kan precisera nivån på examinandernas kunnande.

Yrkesskickligheten skall utvärderas en examensdel åt gången genom att jämföra examinandens yrkesskicklighet med kraven på yrkesskicklighet för motsvarande examensdel. En prestation som motsvarar bedömningskriterierna skall godkännas. Om examinanden kan uppvisa tidigare dokumenterade yrkesprov, bedöms de av bedömarna som en del av yrkesprovet för den examensdel som skall avläggas. Examenskommissionen fastställer kriterierna för de personer som bedömer yrkesproven. Utgångspunkten är att bedömarna har god yrkesskicklighet inom branschen för examen i fråga.

BILAGA

Yrkesbeskrivning

Odlingsträdgårdsmästare är sakkunniga inom produktion av trädgårdsväxter. De arbetar med frilands-, växthus-, frukt- och bärödling samt ekologisk odling eller i plantskolor antingen som självständiga företagare eller anställda. Odlingsträdgårdsmästarnas arbete är naturnära, fysiskt ansträngande och delvis säsongbetonat. Yrkeskunniga odlingsträdgårdsmästare behärskar en mångsidig odling av trädgårdsväxter. I sitt arbete måste de kunna förena ekologisk och teknisk kunskap av många slag för att åstadkomma goda och högklassiga resultat.

Eftersom trädgårdsbranschen är en växande bransch bör odlingsträdgårdsmästarna ha en uppfattning om vilket behov av vidareutveckling det finns inom branschen. Företaget bör kunna bjuda ut högklassiga produkter, vidareutveckla befintliga samt lansera nya, tilltalande produkter för konsumenterna. Inhemska trädgårdsväxter är rena, högklassiga och miljövänliga och därför mycket konkurrenskraftiga. Den finländska produktionsmiljön är således gynnsam för ekologisk produktion. Strävan är att öka denna produktionsform så att den utgör en allt större andel av den totala produktionen av trädgårdsväxter.

Storleken på trädgårdsodlingarna ser ut att växa och därför behövs det fortfarande yrkeskunniga arbetstagare, och behovet kan till och med stiga i framtiden. Det kommer också att behövas yrkeskunniga som tar över arbetet efter de företagare som ansvarar för produktionen. Eftersom antalet yrkeskunniga kommer att stiga måste branschen vara attraktiv och utbildningen god. Odlingsträdgårdsmästarna kommer i framtiden att arbeta allt mer med vidareförädling av trädgårdsprodukter och odling av specialväxter. På detta sätt kan importen skäras ned och helt nya produkter lanseras. Konsumtionsvanorna och förändringarna i dem är riktgivande och det är viktigt att kunna reagera på dessa förändringar.

Odlingsträdgårdsmästarna måste behärska en mångsidig produktion av trädgårdsväxter och vara förtrodda med produktutveckling och marknadsföring. De måste kunna betjäna kunder och samarbeta med andra branscher. Med sina kunskaper och med synlig marknadsföring måste en företagare kunna svara på den allt hårdare konkurrensen. Antalet förordningar och bestämmelser som styr produktionen stiger hela tiden. Odlingsträdgårdsmästarna måste känna till och beakta dessa vid planeringen och genomförandet av produktionen. Framför allt förutsätter ansvaret för miljön att de seriöst sätter sig in i miljöfrågor. Dessutom måste de kunna utnyttja datateknikens möjligheter och skaffa ny information och för att kunna använda den måste de ha en förmåga att tillämpa ny kunskap i den egna verksamheten.

Odlingsträdgårdsmästarna bör kunna marknadsföra sina kunskaper och det företag som de representerar samt dess produkter och tjänster, oberoende av om de är egna företagare eller anställda. De bör kunna ansluta sig till olika nätverk, samarbeta och på sitt eget sätt fungera som konsumentrådgivare samt kommunicera också på ett annat språk än modersmålet. Som företagare och chefer bör de kunna upprätthålla en god arbetsmiljö och fungera som arbetsplatshandledare. De bör kunna uppskatta kvaliteten på verksamheten och produktionen och utveckla den utgående från kundresponsen. De bör kunna följa med branschens utveckling i Finland och internationellt.

Utbildningsstyrelsen har godkänt dessa examensgrunder med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De fristående examina är examina som särskilt planerats och utvecklats för att avläggas av den vuxna befolkningen.

Planeringen och genomförandet av de fristående examina baserar sig på ett nära samarbete mellan sakkunniga inom undervisning och arbetsliv.

Utbildningsstyrelsen/biblioteket
Pb 380
00531 Helsingfors
tfn: (09) 774 774 50
fax (09) 774 774 75
kirjasto@oph.fi
www.utbildningsstyrelsen.fi